

Slovo k povzbuzení na neděli 4. ledna 2026, na **Druhou neděli po Narození Páně** – A
Biblická čtení: Sir 24,1-4.12-16; Ž 147; Ef 1,3-6.15-18; Jan 1,1-18

Milé sestry, milí bratři,

dnešní neděle je vlastně jediná „obyčejná“ **vánoční neděle**. A možná právě tato její vánoční obyčejnost, neslavení jednotlivých událostí z Ježíšova narození a útlého dětství, jak o nich čteme v evangeliu a jak je slavíme o jednotlivých svátcích, nás může vybídnout o to více zaměřit pozornost **na Boží slovo**, které o této neděli zaznívá.

První čtení je z mudroslovné starozákonní knihy **Sirachovcovy**. Označení mudroslovná o ní platí **nejen** co do **stylu**, ale **především** co do **obsahu**. Celá kniha je jakýmsi **chvalozpěvem** na skutečnou **moudrost**, jež je darem a projevem samotného Hospodina. «Moudrost se sama chválí a slaví uprostřed svého lidu: (...) Před věky na počátku mě stvořil, až na věky být nepřestanu» slyšeli jsme dnes.

Moudrost (hebrejsky *chokmá* nebo *mášál*, řecky *sofia*) je velké **biblické** téma, představující i jakýsi **most** mezi **biblickou** a okolní **antickou** kulturou. Vedle Sirachovce o moudrosti čteme obšírně zejména ještě v knihách Moudrosti a Přísloví. Dohromady před námi vykreslují jakousi **mozaiku** zralého starozákonního vnímání **moudrosti**:

Moudrost je nějak **Boží**, i když stvořená. Je Božím **darem**, jeho **projevem**. Byla u Boha **dříve**, než začal tvořit svět, **hrála si** s ním, on se s ní **radil**. Stvořený svět pak byl celý **proniknut touto** Boží moudrostí, skrze ni v něm Hospodin vykonává svou **moc a vládu**. Moudrost je **přívětivá**, chce z lidí činit **Boží přátele**, sedí jim **u dveří**, každé ráno **čeká** na jejich zápraží. **Dává se nalézt** těmi, kdo ji hledají. Usadí se **mezi lidmi**. Je **všemocná**. Moudrost je jakousi **ženskou** tvář Boha, Božím dechem, držícím vše **pohromadě**.

Nejranější **křesťanská** četba Starého Zákona v **moudrosti** – především pro její **preexistenci** – sice přečetla spíše **projev Syna**. Ale stejně tak by moudrost pro své charakteristiky mohla být i **projevem Božího Ducha**, jak ho v ní rozpoznal třeba sv. Irenej.

Moudrost je nejspíš obojím. Je **Slovem** (řecky *logos*, hebrejsky *dábár*) i **Duchem** (řecky *pneuma*, hebrejsky *ruah*). Je stopou **Syna** i **Ducha** svatého.

V každém případě **Slovo i Moudrost** jsou dvě veličiny, které v biblickém i v helénském vnímání světa **drží** celý kosmos **pohromadě**, jsou jeho „**logikou**“ i „**spiritem**“ („**esprit**“), odrazem **Božího řádu**, principem **pohybu** a silou **života**, jsou příčinou **harmonie** světa. Slovo i Moudrost jsou Bohem **Synem** i Bohem **Duchem**.

«Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh» jsme slyšeli hned jako první větu dnešního **Prologu Janova evangelia**, jednoho z nejteologičtějších a vlastně i nejvánočnějších textů Nového Zákona. **Slovo** je **Boží**, jako je Bohem Otec, **Slovo** je v Prologu **Syn**, který se vtělil **v Dítěti Ježíšovi**. «(A to) Slovo se stalo tělem (člověkem) a přebývalo (a stále přebývá) mezi námi». A tím také zjevil svou **Moudrost**, protože Boží Syn se stal viditelným **Kristem**, Pomazaným Božím Duchem.

«Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozného Syna» čteme v evangeliu o kousek dál. **Vtělené Slovo**, vyslovená Boží **moudrost**, narozený **Ježíš** už jako pronásledované dítě **zjevuje** a celým životem ústícím na kříž **dosvědčuje**, že Božím řádem světa má být **láska**. Ona jím **je**, v hloubi bytí. Člověk má svobodně **milovat**, v tom spočívá moudrost.

Janův **Prolog**, jako ostatně i celé vánoční evangelium, nám tak mimo jiné **připomíná**, že základ křesťanské zvěsti – **zvěst o lásce** a **apel k lásce** – je něčím, co je **zakódováno** již v samotné **struktuře světa**. Jako i v **nitru člověka**. A že **kdokoli** tuto **moudrost** následuje, **kdokoli** se jí nechá osvitit a vést, zvláště v rozhodujících chvílích svého života, činí **cosi Božího**, **cosi přímo stvořitelského**, nového. Svítí a **rozzařuje** svět, svůj **mikrosvět**, dává mu existovat a rozvíjet se, nepatrně ale podstatně k tomu přispívá.

«Všechno povstalo skrze ně (Slovo) a bez něho nepovstalo nic, co jest». Bůh tvoří **Slovem**, Synem, který je **vyslovením se Boží lásky**. V biblickém vnímání je proto důraz ne na stvoření z ničeho, nýbrž na to, že Bůh dává elementům světa, jichž je tvůrcem, **svůj řád**. Dobrý řád, **řád lásky**. Teprve tehdy se stává stvoření **tím, čím má být**. Ne chaosem, ale bytím.

Prolog tak – jinými a prostými slovy řečeno – zjevuje, že **dobro a láska tvoří**, zatímco zlo a nenávisť boří. Připomíná, že **skutky lásky**, zvláště ty v krajních situacích, jsou čímsi skutečně **Božím i lidským** zároveň. Ostatně i důvodem, proč se (jedině) činnou **láskou** člověk může stát **svatým**, lidem a světu **užitečným**.

I to je základní **poselství Vánoc**, kdy slavíme, že Bůh se stal člověkem, Láska tělem, křehkým bezbranným **Dítětem**. Je to poselství, které **do stále zjitřenějšího světa**, do světa stále eskalujících **válečných konfliktů**, zní obzvláště **intenzivně**.

Tak to jsou snad aspoň **střípky** některých **velkých témat** dnešních biblických čtení. Dovolte však krátce otevřít ještě jedno.

Minulé dvě neděle byla před námi postava sv. **Josefa**, pěstouna a strážce Božího dítěte. Na čtvrtou neděli adventní to byl jeho první sen, vzít těhotnou Marii i její Boží dítě k sobě. Na svátek Svaté rodiny zbylé dva sny, aby je vzal z Betléma do Egypta a pak aby se všichni vrátili do Nazareta.

Dnes je před námi postava sv. **Jana Křtitele**. Ne však jako toho, jehož narození předznamenalo narození Krista; to je téma předvánočního týdne. Ani ne jako toho, který Krista v Jordáně pokřtil; to je téma příští neděle Křtu Páně. Ale jako toho, který byl **poslán** od Boha, **«aby svědčil o tom světle»**. Jako toho, který byl poslán, aby na Krista **ukázal**: **«To je ten»**. A ustoupil do pozadí: **«On musí růst, já se však menšit»** říká Předchůdce o něco dál.

Je až podivuhodné, jak ve velkolepém Janově prologu, tak vzletném a teologickém textu, **se prolínají** vyznání **velkých teologických pravd** s takřka biografickými **glosami o Janu Křtiteli**. Patrně nejen proto, aby Kristův lidský předchůdce, který naplnil roli očekávaného Eliáše, nebyl zapomenut, ale snad i pro něco mnohem obecnějšího: **Že to Boží** chce přicházet a působit na světě i **pomocí nás lidí**, že chce přebývat **v nás lidech a mezi námi**, že jsme to my lidé, kteří na to Boží mají nějak **ukázat**. Ne nepodobně Janu Křtiteli.

Samozřejmě, Bůh neexistuje v našem lidském světě jen ve smyslu nějakého našeho meta-příběhu, narativu či intersubjektivní reality. Kdyby tomu tak bylo, Bůh, Syn, Slovo a Moudrost, Kristus, Dítě-Ježíš a celé Vánoce by byly jen **naším výtvorem**. Což ovšem **nejsou**, rozhodně **věříme**.

Že Bůh sestupuje na zem a přebývá na ní i pomocí a prostřednictvím lidí, chce říci, že **velké evangelijní Boží pravdy** potřebují **lidí**, kteří se jim **otevrou**. Proto je výsostné místo **Božího přebývání** na zemi – díky vtělení – zvláště **v lidských srdcích a vztazích**. Ve **víře, naději a lásce** lidí, které se jim **otevírají** a je **sdílejí**.

Tyto „vlité ctnosti“ jsou cílem celého **křesťanství**, jakéhosi „**pokračování**“ Kristova **člověčenství**. Ale **bez lidí**, kteří se Božímu Dítěti otevrou, by **nemělo smysl**.

Milé sestry, milí bratři, „**svět se zbláznil, držme se**“ říká známý slogan, tak sugestivně ztvárněný ve starším, v době covidu vytvořeném reklamním klipu Jiřího Mádl. Je jedno, že na pivo Bernard, protože má pravdu: Svět se fakt asi v mnohém zbláznil, a proto **držme se: Boha, lidí, dobra, lásky, Ježíše**. Nemělo by nám to držení být cizí, je to **«světlo osvěcující každého člověka přicházejícího na tento svět»**. Víra v lásku je už nějak **zakódována** v naší přirozenosti, to je **Boží řád světa, logika a moudrost jeho přežitelnosti**.

O ničem víc **křesťanství**, zdá se, není. Protože je o tom, že **dobrý Bůh**, který je základem všeho, přišel v **Ježíšovi**, **Boží láska** v Božím Dítěti, **křehkém**, a přesto **Božsky mocném**.